

Tárgy: Szoftver címének szerzői jogi védelme

Ügyszám: SzJSzT-19/23.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A megkereső által feltett kérdések:

- (i) *Kérjük a Tisztelt Szakértő Testületet, hogy adjon szakértői véleményt a tekintetben, hogy a szoftverek - mint az Szjt. által védett szerzői művek - nevei, az Szjt. - különösen az annak 16. § (2) bekezdése alapján - szoftver műcímeként szerzői jogi védelemben részesülhetnek-e, amennyiben az Szjt. által elvárt követelménynek (sajátos jelleg) megfelelnek.*
- (ii) *Amennyiben az (i) kérdésre a Tisztelt Szakértő Testületet igennel válaszol, úgy kérjük, hogy adjon szakvéleményt abban a kérdésben, hogy a szoftverek sajátos címének megítélésénél különbséget szükséges-e tenni a tekintetben, hogy a szoftver letölthető szoftvernek minősül, vagy a szoftvert a szoftver jogosultja szolgáltatásként nyújtja (ügynevezett Software as a Service, rövidítve: SaaS) és nem biztosít a szoftverből harmadik feleknek letölthető műpéldányt.*
- (iii) *Amennyiben az (i) kérdésre a Tisztelt Szakértő Testületet igennel válaszol, úgy kérjük, hogy állapítsa meg, hogy a fent bemutatottak mentén a 'név' tekinthető-e a Megbízó 'név' szoftverének címének, és mint címe (műcím) sajátos-e.*

Az eljárás tárgya az alábbiakban foglalható össze megkeresés alapján:

A Megbízó megalkotta a 'név' elnevezésű szoftver termékét. [...] A Megbízó szoftver szolgáltatást (SaaS) kínál az ügyfelei számára.

A Megbízó a „név” megnevezésű szoftver vonatkozásában kérte, hogy a Szakértő Testület abból induljon ki, hogy a Megbízó szoftvere az Szjt. 1. § (3) bekezdése értelmében egyéni, eredeti jelleggel rendelkezik, így szerzői műnek minősül. A Megbízó azt is tényként kérte kezelni, hogy rendelkezik a „név” szoftver vagyoni jogaival.

A Megbízó szerint a szoftverétől elválaszthatatlan annak „név” neve, amely fantáziaszó és tényleges jelentéssel nem bír.

A „név” szömegjelölésre a Megbízó a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál védjegybejelentést tett. Az eljárás még folyamatban van, mert a bejelentéssel szemben felszólalást nyújtottak be.¹

A Megbízó arról kért szakvéleményt, hogy az általa „név” névvel ellátott szoftver szolgáltatásának (SaaS) nevét, amely mögött tényleges programalkotással megalkotott szoftver áll és amelyet a megalkotása pillanatától kezdve „név” névvel látott el, a szerzői jog sajátos műcímeként védelemben részesíti-e (7. bek.).

¹ A felszólalási okról az eljáró tanácsnak nincs tudomása.

Előzetes észrevételek

(a) A Megbízó cégnevének vezérszava a „név”. A „név” megjelölést a fogyasztók/üzletfelek a szoftver termék/szolgáltatás elnevezéseként ismerik, mivel a szoftvert, illetve az SaaS szolgáltatást a Megbízó ezzel a megnevezéssel nyújtja. A termék (szolgáltatás) elnevezésének védelmét biztosítja a védjegyjog, a kereskedelmi név védelme és a tisztességtelen versenyjog. A SzJSzt kizárólag szerzői jogi tárgyú kérdésekben adhat szakvéleményt.²

(b) Az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást.³

(c) A szerzői jogi oltalom feltételeit a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban Szjt.) a következőképpen határozza meg:

„1. § (1) Ez a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat.

(2) Szerzői jogi védelem alá tartozik - függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e – az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. [...]

(3) A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.”

Ez azt jelenti, hogy a szerzői jogi védelemnek a mű *„egyéni, eredeti jellegén kívül más feltétele nincs és nem is lehet. Nem függhet tehát mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől”* [miniszeri indoklás az 1-9. §-hoz, 1. § (3) bekezdés]. Az Szjt. 1. § (2) bekezdésében szereplő felsorolás példálózó jellegű, a szerzői jogi védelemnek tehát az sem feltétele, hogy az egyéni, eredeti alkotás az a)-o) pont valamelyike alá besorolható legyen.

Az Szjt. 16. § (2) bekezdéséből következően, miszerint a szerző engedélye szükséges a mű sajátos címének felhasználásához is, a cím, mint mű is lehet szerzői jog tárgya. Mivel az egyéni eredeti jelleg, mint a szerzői jogi védelem feltétele a címek esetében is követelmény, ezért csak a sajátos cím állhat szerzői jogi védelem alatt.

A Testület 38/2003. számú szakértői véleménye a Testület gyakorlatát tükrözve rámutat arra, hogy milyen szellemi alkotás minősülhet szerzői műnek: *“Olyan szellemi alkotás, amely egyéni abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra,*

² A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) - a Szakértő Testület feladatai cím alatt - kimondja, hogy a Szakértő Testület a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 101. § (1) és (3) bekezdésében megjelölt ügyekben szakértői véleményt ad bírósági vagy hatósági megkeresés, vagy megbízás alapján. E rendelet alkalmazásában szerzői jogi jogvitás ügy az Szjt.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis-előállítói jogok érvényesítésével összefüggő bármely jogvita. Az Szjt. 101. § (3) bek. szerint a szerzői jogi szakértő testület felkérésre peren kívül is adhat szakvéleményt a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben.

³ R. 8.§ (1) bek.

*s ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg azok egyikét vagy másikat, s amely eredeti abban az értelemben, hogy az nem csupán valamely már meglévő alkotás szolgai másolata.*⁴

(d) A Testület a SZJSZT- 24/08. (Autó2 TV műsor címe) szakértői véleménye kifejti, hogy a mű címe ritkán felel meg az egyéni-eredeti gondolatszövedék (formába öntött, kifejtett tartalom) követelményének, ezért nem általában a mű címe, hanem csak a sajátos, alkotó jellegű címe érdemel szerzői jogi védelmet. Ezt a szűkítő értelmezést az is alátámasztja, hogy egy cím olyan külső jelleg, amelynek másolása, vagy összetéveszthető utánzása esetén – a megfelelő feltételek és tényállás mellett – versenyjogi jogkövetkezmények (Tpvt 6.§) vonhatók le. A szűken értelmezendő címvédelmet a bírói és szakértői gyakorlat is alátámasztja (pl. Ezüst gitár – nem, Csin-bumm cirkusz, Mátrix újratöltve –igen).

(e) A Testület SZJSZT-11/11. szakértői véleménye összefoglalóan ismerteti a Testület gyakorlatát a cím szerzői jogi védelmét illetően:

SzJSzT-7/93.

„Egy csepp méz” – a szakvélemény szerint az „A taste of honey” angol cím hivatkozott fordítása az egyedüli megfelelő, szabatos fordítás, nem tekinthető sajátos címnek, így szerzői jogi oltalomban nem részesül.

SzJSzT-13/03.

Egy sörreklámként alkalmazott „Újratöltés” című reklámfilm kapcsán kifejti, hogy „A Mátrix: újratöltve” („The Matrix: Reloaded”) szóösszetétel sajátos cím, azonban önmagában az „Újratöltés” címként való használata nem sérti a film alkotóinak jogát, itt a szakvélemény más, versenyjogi problémát talált.

SzJSzT-26/03.

„A Gyűrűk Ura – A Két Torony” esetében a szakvélemény szerint már az angol cím sem tekinthető a jelzett műtől függetlenül is eredeti írói alkotásnak, annak magyar fordítása még kevésbé – egyszerű birtokos- és számnévi kapcsolat.

SzJSzT-21/09.

„Egy boltkóros naplója” – itt mind az angol mű eredeti címe, mind pedig annak magyar fordítása egyéni, eredeti jellegű, az utóbbi szóösszerántással alkot egy szintén találó kifejezést.

SzJSzT-22/10.

„Csiribiri” ügy: a szakvélemény megállapítja, hogy „a hétköznapi nyelvben is használt, ismert szavak, kifejezések [...] nem alkalmasak a külön, a műtől függetlenül fennálló szerzői jogi címvédelemre.

Válaszok a feltett kérdésekre

(i) Kérjük a Tisztelt Szakértő Testületet, hogy adjon szakértői véleményt a tekintetben, hogy a szoftverek - mint az Szjt. által védett szerzői művek - nevei, az Szjt. - különösen az annak 16. § (2) bekezdése alapján - szoftver műcímeiként szerzői jogi védelemben részesülhetnek-e, amennyiben az Szjt. által elvárt követelménynek (sajátos jelleg) megfelelnek.

⁴ Lásd: „A szerzői jog a gyakorlatban – A Szerzői Jogi Szakértő Testület véleményeinek gyűjteménye (1997-2003)”, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, 2004. 77.old.

A Sztj. 16. § (2) bek. szerint a szerző engedélye szükséges a mű sajátos címének felhasználásához is.

A feltett kérdés alapján vizsgálendő, hogy a funkcionális jellegű műnek tekinthető szoftver kereskedelmi forgalomban használt megnevezése tekinthető-e a mű címének.

A szerzői jogi védelem alatt álló címek tipikusan irodalmi és zenei műveknél értelmezhetőek, ahol a cím akár tartalmában is kiegészítheti a művet, vagy lehet a mű gondolati üzenetének sűrítettje. A jogirodalom szerint a cím törvényi védelme, azaz a cím felhasználásának engedélyhez kötése, azért szükséges, és az a szabályozás indoka, hogy bár a címnek a teljes mű nélküli átvétele nem teszi a művet érzékelhetővé, a szerző-mű kapcsolat személyiségi jogi gyökerű, emellett szükséges a versenyjogi védelme, amelybe beleértendő a közönség (fogyasztó) megtévesztésével szembeni védelem. Mindemellett a Sztj. csak a sajátos címre ad vagyoni jogokat, vagyis az egyéni, eredeti jelleg mint a védelem általános követelménye is feltétel. A mű címeknél viszonylag szűk az alkotói mozgástér.⁵ A cím önmagában ritkán felel meg az egyéni, eredeti jellegű gondolat kifejtés, azaz a mű ismérveinek.

A szerzői jog védelem alatt áll a számítógépi programalkotás és a hozzá tartozó dokumentáció (a továbbiakban: szoftver) akár forráskódban, akár tárgykódban vagy bármilyen más formában rögzített minden fajtája, ideértve a felhasználói programot és az operációs rendszert is. [Sztj. 1. § (2) bek. c) pont]. A szerzői jog a szoftver megformáltságát védi.

A szoftver címe értelemszerűen forrás- vagy tárgykódban nem értelmezhető, tehát az csak a számítógépi programalkotáshoz tartozó dokumentáción szerepelhet.

A szoftver, mint szerzői mű címét meg kell különböztetni a szoftvernek a kereskedelmi forgalomban használt nevével, ami a szakmai gyakorlatban tipikusan védjegyjelöltség tárgy lehet (ahogyan a Megbízó is védjegyjelöltséget tett).

A szoftver funkcionalitását figyelembe véve nagyon kicsi a mozgástér arra, hogy a szerző egy egyéni-eredeti címet tudjon adni a számítógépi programalkotásnak. Ennek ellenére nincs elvi akadálya annak, hogy a szoftver megnevezése szerzői jog védelem tárgya legyen mint a mű címe, de eseti jelleggel vizsgálendő, hogy a szűk alkotói mozgástér ellenére egyéni-eredeti jellegű-e.

(ii) Amennyiben az (i) kérdésre a Tisztelt Szakértő Testületet igennel válaszol, úgy kérjük, hogy adjon szakvéleményt abban a kérdésben, hogy a szoftverek sajátos címének megítélésénél különbséget szükséges-e tenni a tekintetben, hogy a szoftver letölthető szoftvernek minősül, vagy a szoftvert a szoftver jogosultja szolgáltatásként nyújtja (úgynevezett Software as a Service, rövidítve: SaaS) és nem biztosít a szoftverből harmadik feleknek letölthető műpéldányt.

Annak vizsgálatakor, hogy a cím szerzői jog védelem tárgya-e, nincs jelentősége annak, hogy a szoftver letölthető szoftvernek minősül, vagy a szoftvert a szoftver jogosultja szolgáltatásként nyújtja.

⁵ Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez (szerk. Gyertyánfy Péter), 16.§-hoz fűzött magyarázat, 2. fejezet; Wolters Kluwer Jogtár-formátum.

(iii) Amennyiben az (i) kérdésre a Tisztelt Szakértő Testületet igennel válaszol, úgy kérjük, hogy állapítsa meg, hogy a fent bemutatottak mentén a „név” tekinthető-e a Megbízó „név” szoftverének címének, és mint címe (műcím) sajátos-e.

A „név” önmagában nem rendelkezik jelentéssel, szóösszevonás alapján mozaikszónak tekinthető.

Az eljáró tanács szerint a „név” mozaikszó nem egy egyéni, eredeti gondolatszövedék (formába öntött, kifejtett tartalom) kifejezése, amely az alkotó személyiségét tükrözné, mivel a szóalkotásmódok egyik tipikus formája a szóösszevonáson alapuló mozaikszó képzése.

Megjegyzi az eljáró tanács, hogy a kifejezés, amiből a mozaikszó ered, sem minősülne egyéni-eredeti jellegűnek; csupán a szoftver rendeltetésére utal leíró jelleggel. Bármilyen keresőprogramban temérdek találatban szerepel a kifejezés ugyanígy.⁶

Ezért a „név” mozaikszó semmiképpen nem tekinthető a szoftver, mint mű sajátos, egyéni-eredeti alkotó jellegű címének.

A Megbízó a megbízásban bemutatta, hogy a „név” megnevezést használja azon a weboldalon, amelyen keresztül a szolgáltatást nyújtja, továbbá reklámozás és a számlázás során. Ezen használati módok a szoftver és a szolgáltatás értékesítésével kapcsolatos gazdasági tevékenységek, és megnevezés nem címként kapcsolódik a szoftverhez, mint műhöz (nem a mű része, pusztán utal rá).

A fentiekből következően az eljáró tanács szerint a „név” szó nem minősül szerzői mű sajátos címének.

A cím – Sztj.-ben megkívánt – sajátos jellege nem azonos a védjegyjogi megkülönböztető képességgel, így önmagában az, hogy a megjelölés nem leíró jellegű a védjegyjogban, nem jelenti azt, hogy egyben sajátos jellegű címnek lenne tekinthető. Az eljáró tanács ezért közömbösnek tartja a védjegyjogi szempont értékelését.

Budapest, 2023. november 13.

Dr. Ficsor Mihály
a tanács elnöke

Dr. Bacher Gusztáv
a tanács előadó tagja

Mamuzsics Gábor
a tanács szavazó tagja

⁶ Példák